

Szerkesztőség, kiadó
hivatal és nyomda:

Ciuj-Kolozsvár, St. Baron
utca 10. (Brassai-utca) 10.

Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
9-77

1927. Aug. 25. — 2-28

Egyes szám ára pályá-
zatokon és vidéken 5 lej
Budapestben is 5 lej

UJKELET

SIDO·POLITIKAI·NAPILAP

ELOFIZETESI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40.—
Egyes szám — — 3.—

1927 augusztus 25 Csütörtök

Ciuj-Kolozsvár * X évfolyam * 191. szám

5687 Ab 27

B-lista Romániában

Unalomig elcsépelet téma már, hogy ha van ország, ahol szinte érthetetlen a munkanélküliség növekedése, úgy Románia az. Ez az ország a természeti kincseknek olyan tárháza, mint Franciaország, nyersanyagai bőségénél fogva annyi ipari és mezőgazdasági munkalehetőség van adva számára, mint kevés országban a kontinensen. Minden érthetlenség ellenére azonban a munkanélküliség egyre növekszik, sőt a munkaügyi hivatalok jelentése szerint elérte kulminációs pontját. Ez a kulmináció most már nemcsak az ipari munkásság nagy tömegeit kergeti bizonytalanságba, hanem a középosztály egyes rétegeit és a mezőgazdasági munkások tekintélyes tömegeit is.

A vállalatok, amelyek eddig csak fölös munkáikat bocsájtották el, azokat, akiket nélkülözni tudtak, most már nélkülözhetetlen munkáikat és tisztviselőik egy részét is elküldik. Romániában aktuális lett a B-lista, holott ezt az intézményt ezideig csak a legyőzött államok ismerték.

Még csodálatosabb, hogy a földreform után a mezőgazdaságban is munkanélküliség állott be s ebben a tejjel-mézszel folyó országban a földművesek vándorlásra kényszerülnek, valóságos gyaloglási versenyt rendeznek a munkaalakalom után.

Százsor elismételtük, hogy a fenti állapotoknak a gazdasági krízis az oka. Csakhogy ezen a krízisen segíteni kell, mint ahogyan szerte a világon mindenütt a kormányokra hárul a feladat, hogy a krízissel kapcsolatos társadalmi nyugtalanságok okait megszüntessék. Hogy ez lehetséges legyen, elsősorban pénzügyi konszolidációra van szükség, amelyet annyiszor megígértek a kormányok, de ami mindezeig késcik. Megfelelő adó- és vámpolitikával oda kellene hatni, hogy a vállalatok számára üzlet legyen az intenzív termelés, helyesebben olyan fogyasztási lehetőséget kell teremteni, amely biztosítja a termelő vállalatok számára gyártmányaik kelendőségét.

Romániában annyi az elvégzendő munka, mint kevés országban a földkerekségnek. Kialakulatlan természeti kincsek várnak arra, hogy ipari feldolgozás által a nemzeti gazdagodás forrásává legyenek, halaszthatatlan közmunkákat kellene sürgősen elvégezni, mert ezek egy-egy sorban ez egész vonalon éreztetnék hatásukat: a jó és olcsó közlekedés révén olcsóbbodna az élet s ennek következtében enyhülnének a szociális nyugtalanságok, a termelési kalkuláció mindjárt kedvezőbb feltételek között alakulna.

Persze, volna a munkanélküliségnek egy, a nyugati államokban közismert, bár célra egyáltalán nem vezető orvossága is: a munkanélküli segély. Ez azonban a mi viszonyaink között az amúgy is súlyos adóprés újabb megszorítását jelentené, egy újabb keserves circulus vitiozust szülné, amelynek az volna a konkluziója, hogy az élet az egész vonalon még elviselhetetlenebbül megdrágulna s a pauperizmus lázmérője a legmagasabb számokig futna fel.

Hiába készül tehát Lupu miniszter mind-egy igazán progresszív és nemes intenciótól áthatott munkatörvény megalkotására, hiába akarja résziesíteni a munkásságot a vállalatok hasznában és részvény-tulajdonában, amíg a vállalatok termelési lehetőségei a jelenlegi gazdasági adományok mellett a minimumra csökkennek. Munka és termelés nélkül hiába valók a munkásvédő törvények, munka és termelés nélkül nincs fogyasztás, tehát elszegényedik a kereskedő, uccára kerül a magántisztviselő, a vásárlásra képtelen tömegek körében nem akad vevő a gabonára s ennek következtében vándorbot felragadására kényszerül a

mezőgazdasági munkás, amelyet a földreform sem juttatott földhöz.

Az ország lakossága nyolc év óta vár a jólét konjunkturájára, az olcsóbbodási folyamatra, ami helyett állandó drágulásban van része s a jólét konjunkturáját a B-lista konjunkturája váltotta fel. Minden kormány eddig konszolidációt, a viszonyok javulását ígerte. Konszoli-

dáció helyett azonban a pauperizmus réme köszöntött reánk, a legplauzibilisebb és legelrettentőbb formában: a munkanélküliség képében. Minden más problémánál ennek a szomorú jelenségnek eliminálása volna legsürgősebb feladata a kormánynak, mert a munkanélküliség kórképében az összes többi bajok és nyomorúságok kórképe is benne foglaltatik.

Presan tábornok fontos tárgyalásokat folytatott Dan Severrel

Szovátáról jelenti a Rador: Presan tábornok tegnap igen fontos tárgyalásokat folytatott Dan Severrel, az ismert parasztpárti vezérrel az egykori Stirbey-kormány volt pénzügyi államtitkárával. A tárgyalásokról pozitív értesülések nem szivárogtak ki, de politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak ennek a találkozásnak annál is inkább, mert Szováta a fiatal nemzeti parasztpárti politikuskok nyári nyaralóhelye, az utóbbi években nagy szerepet játszott a készülő politikai akciókban. Az elmúlt évben Szováta indultak meg a nemzetipárti-liberális tárgyalások. De különös jelentőséget tulajdonítanak a tárgyalásoknak azért is, mert Presan tábornoknak nemrégiben fontos szerepet szántak a belpolitikai élet kibontakozásában és a Stirbey-kormány lemondása előtt őt emlegették a nemzeti kormány elnökének. Szováta várják ma Tatarescu minisztert is. Vasárnap érkezik Szováta Mária királyné rendes szokásos évi nyaralására.

Csangkajsek Németországba emigrál

Felesége már elutazott Amerikába

London, augusztus 24. A nankingi nacionalista uralom ugylátszik végleg összeomlott. A „Daily Mail” tudósítója a t jelenti Sanghajból, hogy Csangkajsek főhadiszállását és a Nanking-kormány több reszortját lázadó katonák kifosztották.

Mint hogy Nankingban a parancsok nélkül maradt katonák a polgárság vagyon- és életbiztonságát is veszélyeztetik, a brit flottaparancsnok célszerűnek tartotta, hogy „Hawkins” angol cirkálót Nanking felé irányítsa.

Ugyanezen hírforrás szerint Csangkajsek hétfőn három nacionalista barátjával egyetemben Németország felé hajózza be magát. Felesége a President Jackson nevű amerikai hajóra szállott, míg ő maga német földön akarja emigrációja idejét eltölteni.

Sun hadseregének zöme a Nankingtól negyven kilométerre fekvő Csingkiang felé nyomul, ahonnan a Jengcsen való átkelés után közvetlenül Sanghaj felé vonul fel.

Jorga szívesen látná a kisebbségeket is a kormányban

Brassóban előadást tartott a liberális párt koncepciója ellen

(Brasov-Brassó, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parlamenten kívüli pártok kormány elleni kampányának egyik kiemelkedő eseménye, Jorga professzor brassói előadása, melynek folyamán Jorga hosszasan vázolja és támadja a liberális párt eddigi politikáját. Beszédének folyamán a kisebbségek jogaiért száll sikra és román politikuskoktól szokatlan eréllyel követelte a kisebbségi jogok gyakorlatba való átvitelét.

Ismeretes Jorgának új orientációja, amely újabb a nemzeti parasztpárt szimpátiáját keresi. Jorgának ezt az orientációját igazolja a Brassóban tartott előadása is, melynek folyamán, többek között, a nemzeti parasztpárt érdemeit méltatja. Részletezi a liberálisok eddigi aktivitását és kijelenti, hogy a liberális párt legnagyobb bűne, hogy a pártba bevonták a nagytőkét és ezzel a nagytőke jutott uralomra. Szemükre veti, hogy a viszálykodás magvát hintette el az intellektuelek között és ezzel lehetlenné tette az ország összes néprétegeinek együttműködését és ennek következtében a parasztpárt épen úgy, mint a néppárt az opportunitás politikáját kellett, hogy üzzék.

Azon véleménynek ad kifejezést, hogy a mai kormányzati rendszer a csőd szélére juttatja az országot. Az egyedüli megoldást olyan párt jövetelében látja, mely a tiszta erkölcsökön és kulturán keresztül igyekszik majd az országot jelenlegi súlyos helyzetéből a konszolidáció útjára vezetni.

Kijelenti, hogy a tisztalelkű erdélyi poli-

tikusokban látja az ország megmentőit.

Előadásának folyamán rámutat azokra az okokra, melyek a nemzeti parasztpárttal megkezdett tárgyalásainak megszakítását előidézték. Elitéli a regionalizmust és az állam kebelén belüli nemzetiségi harcokat. Nem lehet azon a két évtizeden keresztül, mely Romániának a többi nyugati modern államok nivójára való emelésére szükség van, a kisebbségeket elnyomatásban tartani.

Jorga professzor kifogásolja, hogy amikor az ország a legnehezebb percek ment keresztül és az összes pártok véleményét meghallgatták, a kisebbségeket, amelyek véleménye szerint jogot formálhatnak arra, hogy az állam adminisztrációjában résztvegyenek — mellőzték.

Az opportunisták politikának ez a tehetlensége megakadályozza az állam prosperálását és a külföldre alapozza a konszolidációt.

Érdekes előadását a következő szavakkal fejezte be: Miért ne legyenek mellettünk az ország kormánykerekénél a kisebbségek képviselői, akik már eddig is tanujelét adták az energiának és képességeknek.

— A magyar Kuria helybenhagyta Esküdt Lajos büntetését.

Budapestről jelentik: Ismeretes, hogy a budapesti tábla helybenhagyta a büntetőtörvényszék ítéletét, mely Esküdt Lajost rágalalmazási pörében egyévi fogházra és 18 millió korona büntetésre ítélte. A Kuria ma kihirdetett ítéletében megerősítette.

A zsidó hitoktatás népies irányt vesz

Dr. Eisler Mátyás tanterve

I.

A zsidó közélet súlyos problémája ma a vallás-oktatás. Különösen a középiskolákban sülyedt jelentéktelen tantárggyá ez a számunkra fontos iskolai disziplína, amelynek hivatása a zsidó morált, a Biblia és történelem útján beidegződő népi öntudatot ébren tartani és fejleszteni az ifjúságban. Két oka van főleg ennek a pedagógiai hanyatlásnak: a hitoktatásra szánt heti tanórák szűkre szabott ideje és sok helyütt a korral lépést tartani nem tudó tanerők elégtelen fölkészültsége. Ez a két sajnálatos körülmény az új generációban súlyosan érezteti hatását. A vallásoktatás kimélyítésére elhivatottak egyike, dr. Eisler Mátyás fő-rabbi új vallásoktatási tantervet terjesztett az illetékes fórumok elé, amelynek főelve „olyan zsidó embereket nevelni, akik a zsidó vallás és zsidó népiség értékéről azok beható ismerete alapján mindenkor képesek lesznek az életben a vallásnak és a zsidó népi önérzetnek megfelelni.”

A tudós főrabbi tantervének egyes részleteit alább közöljük. Öszinte örömről szolgál, hogy a tervezet teljesen át van hatva a zsidó népiesség gondolatától és mint ilyen jelentős heladást jelent a zsidó szellemiség fejlődésében.

A vallásoktatás tárgyaiként a tanterv szerzője mindenekelőtt a Bibliát és a zsidó imakönyvet jelöli meg. A héber nyelven való imádkozás — mondja Eisler főrabbi — inkább a zsidó népiélet, mint a vallás követelménye. Mindkettőnél a tárgyalásnak ki kell terjednie

- a) a vallásérköcsi és néplélektani tartalomra,
- b) az *aesthetikai* méltatására,
- c) az *irodalomtörténeti* tagozódásra, továbbá a bibliánál
- d) a *történeti* tartalomra és a sziddurnál,
- e) a *gyakorlati* használatra.

Mindkettő megértéséhez a *héber nyelv* beható ismerete elengedhetetlenül szükséges. De mivel a héber ezenkívül egy ma már napról-napra gazdagodó irodalom nyelvévé is lett, *élő nyelvként* direkt módszerrel kell tanítani, mint a többi modern nyelveket, anélkül mindazonáltal, hogy a voltaképeni vallásitanítás ezáltal hátrányt szenvedne. A héber nyelv tanítása *ne legyen öncél*, hanem vég-eredményben vallásunk és népiéletünk megismerésének eszköze az eredeti irodalmi forrásokból. Ezért a héber nyelvtanítás a legszorosabb kapcsolatban áll a héber irodalommal és az irodalom történetének ismertetésével, amelynek keretében az irodalom biblia utáni termékeit és a műfajok szabályait is át kell venni.

Harmadik pontjában a javaslat követeli a zsidó történet és népisége tanítását, aminek a kulturtörténet is tartozik. A továbbiakban követeli a Szentföldnek földrajzi, etnografiai és vallástörténeti szempontból való tanítását. E kötelező tantárgyakon kívül, amelyek fiúk és leányok részére egyaránt elővannak írva, alkalmat kell adni az önként jelentkező növendékeknek, hogy a fakultatív hittanítás keretében betekintést nyerhessenek a forrásművekbe és terjedelmesebben is megismerhessék a Bibliát követő kor irodalmát. E célra legalkalmasabbnak tartja a Talmud Tóra hagyományos intézményét. E tantárgyak közül követeli:

- a) biblia kommentárokkal (elsősorban Rasi).
- b) Sziddur és Machzor.
- c) Misna kommentárokkal (elsősorban Bertinoro),
- d) Talmud Rasi és Toszafottal,
- e) Kivonatok a Sulchan-Aruchból,
- f) A legfelső osztályok számára vallásbölcseleti irodalom (Rachja, Juda Halévi és Majmoni).

A tanítás eszközeiről ezeket tartja a tanterv szükségesnek.

1. Az eredményes vallásitanítás első és legfontosabb eszköze maga a *hitoktató személyisége*. Neki az előadottakat saját egyénisége által kell szemléltetnie. Azonkívül tehát, hogy a szükséges tudományos (theológiai, pedagógiai és pszichológiai) ismeretekkel rendelkezik, élete és jelleme által is predestinálva kell lennie arra, hogy mintaképpül szolgálhasson. Nyilvánvaló, hogy a rabbiképesítés-sel bíró tanerő fog e célnak leginkább megfelelni.
2. De magukat a *tanulókat* is már idejekorán

25

Jubileumi év

25

SIPOS

Cégem 25 éves fennállásának alkalmából minden vevőmnek

1x2 Harisnyát ingyen adok 1x2

Bővebbet az üzletben. — Vidéki rendeléseket pontosan eszközök. A meg nem felelőt becserelem. Vigyázzon a címre.

SIPOS, Cluj, C. Reg. Ferdinand 8.

SIPOS

25

Jubileumi év

25

kell rávezetni az eléjük tűzött ideál megvalósítására olyformán, hogy a zsidónak vallásos kötelességeit nemcsak elméletileg tanulják meg, hanem gyakorlatilag is teljesítsék, nevezetesen részt vesznek a mindennapi istentiszteleteken és gyakorolják mindazokat a szertartásokat és szokásokat, melyekre vallása kötelezi a zsidót. De mivel ebben a pontban gyakran áll fenn ellentét a család és iskola

között, joggal megkövetelhetjük, hogy az iskola maga adjon módot a tanulónak vallásos kötelességei teljesítésére, nevezetesen rendszeres istentiszteleteket köz- és ünnepnapokon, ahol tanárok és tanulók részére egyaránt kötelező a részvétel. Egy-egy rövid imádság a tanítás kezdetén és végén pedig arra való, hogy az iskolai munka részvevőiben kellőképpen emelkedett hangulatot keltsen.

Felmentették a gondatlansággal vádolt gyulafehérvári orvost

(Alba-Julia-Gyulafehérvár, augusztus 24. Az *Uj Kelet tudósítójától*.) Tegnap tárgyalta a gyulafehérvári törvényszék Heuter Zsuzsa városi szülésznő annak idején nagy port felvert magzatelhajtási pőrét. A hosszú ideig tartó vizsgálat folyamán bebizonyosodott, hogy Heuter Zsuzsánna tiltott műtétet végzett Áron Fülöpén, aki a mesterséges abortus következtében életét veszítette. A bűnös szülésznőt már július 18 án átadták az ügyészségnek.

Másodrendű vádlottként került a bíróság elé Dr. Deutsch Mór gyulafehérvári orvos, akit orvosi gondatlansággal vádoltak, mert amikor az abortus tudomására jutott, nem hívott specialistát, hanem ő maga végezte el szükséges befejező műtétet.

Heuter Zsuzsánna a bíróság bűnösnek találta és ezért 8 hónap börtönrre ítélte. Dr. Deutsch Mór azonban szakértők véleménye alapján felmentették a vád és következményei alól.

Annie Basant, a teozófiai társaság elnöknője szerint új embertípus van keletkezében

Angol-német szövetség uralma következik

Berlin, augusztus 24. Csengő orgánum, fénylő szem, határozott mozdulatok: a teozófusok női pápája beszél. Ő maga mondja, egyszerűen, szelid és lenyűgöző apostol-mosollyal, hogy most októberben lesz nyolcvan.

Nagy titok magyarázata ez az ő nyolcvan esztendeje. Az ember megtudja, hogyan lehet sokáig, vagy talán örökké fiatalnak maradni és hogy lehet egyre nagyobb tömegekre egyre fokozódó szuggesztivitással hatni. Annie Besant, az Elnök, hisz az emberben, a fejlődésben és a jóságban. A hitte aktívva teszi, az aktivitása fiatallá. Hogy a fiatalágát külsőségekben fejezzem ki: délelőtt még fontosabb megbeszélést folytattam Amszterdamban a Teozófiai Társaság ottani csoportjával, félkettőkor repülőgépre száll és több mint ötórás repülés után háromnegyedhatájában megérkezik Berlinbe.

Frissen, biztosan, miután támogatóit elhárította, kiszáll a gépből, elbeszélget hűveivel, interjú ad az újságíróknak, a szállodába hajtat, átöltözik és felkilenekor már ott áll a pódiumon és beszél szabadon, minden jegyzet nélkül, zengő folyamatosággal másfélórás hosszat.

A hangja egyre emelkedetebb, néha szinte zoltáros s az ezerfőnyi közönség olyan csendben hallgatja végig, mint ha ez az Annie Besant nem is egy hangversenyterem dobogóján állna, hanem valami nagy és misztikus világítási templomhajó alatt a lelkipásztor: szószéken.

És délelőtt már repül is tovább Hamburgba, mert estére ott lesz előadása. Általában szereti a modern élet formáit s a technikát az új ember megnyilatkozásának, lényeges részének tartja. Szeriate az új Messias nem számárháton, de repülőgépen fog közlekedni.

Az új Messias Annie Besant már fel is fedezte. Ő volt az, aki Indiában meglátta a fiatal és ideálisan szép Krishnamurtiban az emberiség új Tanítóját. Hogy hisz-e még benne? Ezuttal alig egy-két mondattal érinti. Az új embertípusról és a teozó-angol világruralomról szólván: itt is Krishna-

murti szeme fog világítani és Krishnamurti olajosan napfényes mutatóujja lendül majd az új ut felé.

Az új emberfaját Annie Besant az apostolok konok hitével már mintegy harminc év óta keresi. És aki keres, talál. Ezerkilencszázkettenként már fel-feltűntek az új típusu gyermeknek. Kaliforniában az ökötavasz hazájában látott ifjakat, akik külsőre szépek és nemesek voltak, mint a görögök és az értelmiségük jóval előbbrevaló, mint a többi gyerekek. Magas homlok, a homlokkal egyenvalban haladó finom junóorr, előrehaladó áll és szelid fénylő szemek. Los-Angeles közelében egy vasúttal és autóval meg nem közelíthető hegymegyében, a Happy Valley, a Boldog Völgyben él ez az új, tehetségesebb és jobb gyermektársadalom, amely minden eddigittől abban különbözik, hogy jóval gyorsabb felfogóképességük van, belső meglátó erejük, erősen kifejezett ösztönintelligenciájuk.

Ezek a fiatalberek a jövő emberiségnek első csirái. Ha őket látja az ember, föltétlenül hiszi, hogy az eljövendő világ jobb lesz és emberségesebb, a hatalom, az erőszak és az elnyomatás ebből a világból teljesen hiányozni fog.

— Ebben az új világban — jósolja Annie Besant a látókok hevével — hatalmas szerepe lesz a németeknek is. S hogy a maga angol fájáját se hagyja ki, világraszóló angol-germán szövetséget lát az eljövendőben.

Olyan világ következik, amelyben a germánok az ipar, a technika, a filozófia és a tudomány jogán fogják megszerezni a világruralmat. Németország Ausztriával, Dániával, Hollandiával és a skandináv államokkal fog nagyobbodni és szellemi hegemoniáját megosztja Angliával, Kanadával és az Egyesült Államokkal. A szeretet és az alkotás világa lesz ez. A látók siettetik ezt a világot, a vakok hátráltatják.

Mondanom sem kell: az ősz Annie Besantot a berliniek, azok is, akik nem tagjai a teozófusok társaságának, szívesen elfogadták profétának.

Kaczér Illés

A **FAMILIA** kenyérrel magas táperejénél fogva 25% megtakarítás érhető el

Mischna

az

Pénteken 14

(Cluj-Kolozsvár tudósítójától.) A sokszínű panoptik episztoła hullott jéwszky dr. — hó eszi a kolozsvári t arra vár éppen, h leperegjen a törvé

Erdély bűnüg nem volt akkora Mischnajéwszky-ü milli-dolláros köl eszöndes lakója a f alatt valóságos é ártatlanságát ki t

Ez a nem mi csaknem valamenny egyformán verzték filozófiában és re szerint el-öranguaa különös iróniája a büntetőjogász, a f túl megtanult rom hasza elő védekezé

Bizonyos az, h tisztán látni Misch sok körülmény sz ségéről szóló dokm igen jutottak nyi verdikt lesz hivatás ságot derítsen ebb elmult rezsim több férfija is érdekel szolgáltatasson ebben nológiai kérdésben

A fő tárgyalás k nek figyelmét nem tum, ami ügyének galmassabb újságolv vas minden sort, a és így történt me egyik laptársunka

És a cella mag jéwszky dr. az A levélben sürü idézetek. Ime a le „Teljesen távol védjem magam. N indultu sajtót sze rettel lépek bírál ira etiam cum stu vagyok-e, amilyen zék” beállit.”

Eddig hidegen kélységéről írott , gyanúsításokkal sz türelme is elfogy szenzáció” utáni c maradni az igazsá kacákat usztatni mint például azt, (ausgerchnet!), h leckéket ad, hog ítélte, stb.

Mindezek alap közöljük a levélhez írásos nyilatkozatá kel végzi:

Szerencsések Dosztojevszkij, V etc., kik szintén kerültek az „Eller nál előbb már eli Nagyon sajnál nek kell felhívjan dására: „Der Me Hand gegeben, — értéke a Maguk tek meg azt.”

A nyilatkozat kezü aláírása, szé olyanok, mint eg

Mischnajewszky dr. levelet írt a fogházból az Uj Kelet szerkesztőségének

pénteken tárgyalja a kolozsvári törvényszék a két kölcsönkövetítő ügyét

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szerkesztőség levelesládájának sokszínű panoptikumából ma délelőtt különös epizódus hullott ki. Aki írta — Mischnajewszky dr. — hónapok óta a rabok kenyerét eszi a kolozsvári ügyészség fogházában és most arra vár éppen, hogy ügyének utolsó felvonása leperdjön a törvényszéki tárgyalóteremben.

A verdikt előtt

Erdély büntügyi krónikájának esztendőik óta nem volt akkora szenzációja, mint a Schultze-Mischnajewszky-ügy. Kolozsvár városának kétmillió-dolláros kölcsönkövetítője, hónapok óta csendes lakója a fogháznak és ez alatt az idő alatt valóságos élet-halálharcot folytat, hogy ártatlanságát ki tudja deríteni.

Ez a nem mindennapi kaliberű ember, aki csaknem valamennyi európai nyelven beszélt, egyformán vezéres iradalomban, művészetben, filozófiában és reáltudományokban, szakértők szerint el-öranguan képzett közgazdász és — különös iróniája a sorsnak — kiválóan képzett büntetőjogász, a fogságban tudvalevőleg korrektil megtanult románul, hogy közvetlenül ad-hassa elő védekezését.

Bizonyos az, hogy ebben a pillanatban nehéz tisztán látni Mischnajewszky ügyében. Nagyon sok körülmény szól a mentségére, míg bűnöségéről szóló dokumentumok eddig még nem igen jutottak nyilvánosságra. A holnaputáni verdikt lesz hivatva arra, hogy teljes világosságot derítsen ebben az ügyben, amelyben az elhunyt rezsim több jelentékeny állású vezetője is érdekelve van és, hogy igazságot szolgáltatson ebben a nem mindennapi kriminológiai kérdésben.

Mischnajewszky levelet írt

A főtárgyalás küszöbén Mischnajewszky, akinek figyelmét nem kerüli semmi olyan momentum, ami ügyének sorsával összefügg, a legszorgalmasabb újságíró lett, hűségesen végigolvas minden sort, ami személyével foglalkozik és így történt meg, hogy rossznéven vette egyik lapársunknak róla közölt cikkét.

És a cella magányában levelet írt Mischnajewszky dr. az Uj Kelet szerkesztőségének. A levélben sűrű latin idézetek és Schiller-idezetek. Ime a levél:

„Teljesen távol áll tőlem az a szándék, hogy védjem magam. Nem is akarok magamnak jóindulatú sajtót szerezni. De nyugodt lelkiismerettel lépek bírám elé és döntsenek ők sine ira et studio cum studio, vajjon csakugyan olyan vagyok-e, amilyennek egy olcsó élcel az „Ellenzék“ beállít.”

Eddig hidegen hagyták — írja — „a esélyességéről írott „igazságok“, de egyszer egy a gyanúsításokkal szemben védtelen „fogházlakója“ türelme is elfogy“. Véleménye szerint a „nagy szenzáció“ utáni olcsó vadászaton is meg kell maradni az igazság mellett és nem szabad olyan kacsákat usztatni a türelmes papiros tavnán, mint például azt, hogy ő Szibériában született (angercsünet!), hogy a börtönőr fiainak nyelveketek ad, hogy egyévi fogházra volt már ítélte, stb.

A szerencsés Oscar Wilde

Mindezek alapján tehát kér bennünket, hogy közöljük a levélhez mellékelte magyarnyelvű gépiratos nyilatkozatát. A nyilatkozat a következőkkel végzi:

Szerencsések voltak Oscar Wilde, Mihail Dosztojevszkij, Victor Hugó, Upton Sinclair etc., kik szintén „fogházlakók“ voltak, de nem kerültek az „Ellenzék“ hasábjaira, mely bírám-nál előbb már elítél.

Nagyon sajnálom, hogy éppen az „Ellenzék“-nek kell felhívjam figyelmét Schiller egy mondására: „Der Menschheit Würde ist in Euere Hand gegeben, — bewaret sie!“ „Az emberiség értéke a Maguk (újságírók) kezében van, őrizzék meg azt.“

Maradok teljes tisztelettel:
Dr. Em. Mischnajewszky

A nyilatkozat alatt Mischnajewszky sajátkezü aláírása, széles, pőzölő vonalak, cikornyák, olyanok, mint egy demagóg néptrübün karmoz-

dulatai. Nagystilű, mint maga a levél, amelyből azonban lehetetlen ki nem olvasni a majd egyévi fogság elfojtott keserűségét és keserveit. Pénteken bírái elé áll Mischnajewszky dr.

és akkor majd a bírák fognak dönteni további sorsa fölött. Nemcsak Románia, de Bécs és Berlin is figyelemmel kísérik ezt a pert, politikai pikantériák kerülnek elő a Schultze-Mischnajewszky per hatalmasra dagadt aktacsmójából.

Bécsben pedig...

Bécsben pedig két ártatlan gyermekszem fordul az aggódo kérdéssel édesanyjához: Mi lesz apukával...?

A beolvasztási törekvések veszélyeztetik a világbékét

(Genf, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kisebbségi konferencia tegnap befejezte az állami szuverenitásról és a kisebbségek jogairól folytatott vitát. Ezután Ewald Amenda titkár tett jelentést a nemzeti türelmetlenség részéről fenyegetett európai béke ügyéről. A jelentés kihangsúlyozta, hogy eddig a kisebbségek panassza a Népszövetség előtt inkább károk, mint hasznat eredményezett. Az egyes államok részéről a kisebbségekkel szemben való hivatalos beolvasztási törekvések a béke komoly veszélyét rejtik magukban.

Újabb törvények védik Mussolini életét

Róma, aug. 25. A „Tribuna“ ismerteti az új olasz büntető törvénykönyvet, amely halálbüntetéssel sújtja az uralkodóház tagjait és a miniszterelnök elleni merényletek elkövetőit, tekintet nélkül arra, hogy a merénylet sikerült-e, vagy sem. Ugyancsak halálbüntetés jár a hazárulás büntetése, amelybe beleesik az országnak a külföld előtt való rágalmazása.

Uj szakaszokat vettek be az erkölcs védel-

mét szolgáló törvény paragrafusai közé. Ezek szerint öt évig terjedhető fogházzal sújtják az erkölcs ellen vétőket.

A vallásos érzés védelméről szóló törvényes rendelkezéseket is szigorították.

Másrésről az adókönyvitések akadálytalanul folynak és az államkincstár az új rendszer következtében évi 935 millió lírától esik el.

Milliók visszaéléseket követtek el a nagyváradi állomáson is

A kolozsvári panamaügy letartóztatottjai vezették nyomra a hatóságokat. Szatmárra is kiterjesztik a vizsgálatot

(Oradea-Nagyvárad, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradi rendőrség nagyszabású bűntényben indította meg a nyomozást, amely az állomás forgalmi főnökségének egész területére kiterjed. A nagyváradi vasútállomásán ugyanis hasonló visszaéléseknek jutottak a nyomára, mint egy héttel ezelőtt Kolozsváron, ahol tudvalevőleg Tarr János és társai előléptetési protekció és más kedvezmények ígéretével súlyos ezreket csaltak ki kifizetési vasutasoktól, megszarolták a kereskedőket azzal a fenyegetéssel, hogy az állomásfőnökség ellátási osztálya, amelynél Tarr is dolgozott, nem fog többé vásárolni tőlük és más visszaéléseket is elkövettek.

A kolozsvári panamaügy letartóztatottjainak vallomásából és más adatokból az a gyanú merült fel, hogy Nagyváradon is hasonló visszaélések fordultak elő. Ezért a kolozsvári üzletvezető részre elrendelte a vizsgálatnak ebben az irányban való kiterjesztését. A központi CFR-igazgatóság utasítására a nagyváradi forgalmi főnökség átírt az államrendőrséghez, amelytől vizsgálóbizottság kizárását kérte, hogy a nagyszabású visszaélések kinyomozásában segítségére legyen. Ugyanekkor

Bunescu nagyváradi rendőrprefektus Horvát rendőrigazgató kíséretében Kolozsvárra utazott,

ahonnan az üzletvezető dr. Motiu Aurélt küldötte ki a vizsgálat megejtésére.

Szerdán reggel Secieru várad rendőrbiztos jelentkezett dr. Motiunál és azonnal megkezdte a nyomozást a rendkívül bonyolult bűntényben. Állítólag több millióról van szó és az elkövetett visszaélések aránya messze felülmúlja a kolozsvári panama méreteit. Motiu dr. ma reggel az Uj Kelet munkatársának kijelentette, hogy a vizsgálat érdekében egyelőre nem közölhet részleteket, de reméli, hogy a kihallgatások egy-két napon befejeződnek és akkor nyilvánosságra hozza a bűntény egész komplexumát. A kolozsvári üzletvezető delegáltja ezek után a következőket mondotta:

— Nem csupán Nagyváradon folytatom le a vizsgálatot, amelyet néhány nappal ezelőtt Kolozsváron kezdtem meg, hanem átmegek innen Szatmárra is. A folyamatban levő energikus vizsgálat teljes világosságot akar deríteni arra, hogy lelketlen emberek hogyan csapták be a kollégáikat különböző címeken és külön-

böző összegek erejéig. A bűnösök azonban nemcsak csaltak, hanem okiratot is hamisítottak. Így például

több ezer úgynevezett hiányjegyzőkönyvet hamisítottak meg,

hogy illegitim uton tekintélyes összeghez jussanak. Voltak olyanok is, akik az alsóbb személyzettől, vagonkísérőktől és fékezőktől csaltak ki kisebb-nagyobb összegeket azzal az ürüggyel, hogy protezsálni fogják őket előléptetésük érdekében.

Megbízható helyről szerzett értesüléseink szerint

a vizsgálat tárgyát képező visszaélésekben rengeteg embernek jutott szerepe.

A speciális vizsgálóbizottság eddig mintegy ötven vasutast idézett maga elé, akiknek a kihallgatása egész napon át tartott. A kihallgatások eredményéről szerdán délelőtt a bizottság jelentést tett a nagyváradi királyi ügyészségnek és a délutáni kihallgatások már az ügyészség bevonásával folytak le. Hír szerint már eddig is több letartóztatás történt.

Keresünk

megvételre, esetleg
10-essel becserélünk
jó karban levő 13-as

gyorssajtót

Cím a kiadóban

Hirdessen az Uj Keletben

hogy az iskola
llásos kötele-
eresítsen isten-
ahol tanárok
z a részvétel.
letén és végén
ka részvevői
keltsen.

dolt

a bíróság elé
os, akit orvosi
kor az abortus
títást, hanem
mütétet.
nősnek találta
Deutsch Mórt
felmentették

elnök- zöben

amurtti olajosan
uj ut felé.
az apostolok
év óta keresi.
silentjét már
Kaliforniában
akik külsőre
örögök és az
a többi gye-
egyáltalán
áll és szelid
egy vasutal
gyeményedésben,
él ez az új
adalom, amely
hogy jóval
belső meglátó
enciájuk.
beriségnek első
ltétlenül hiszi,
emberségesebb,
atás ebből a

jósolja Annie
almass szerepe
aga angol fajra-
germán zö-

en a germánok
s a tudomány
almat. Német-
landiával és a
dni és szellemi
anadával és az
és az alkotás
at a világot, a

nie Besantot a
ai a teozófusok
fétának.
Kaczér Illés

hető el

Az autó és vasut harca

Egyik legutóbbi minisztertanácson, amely a CFR sürgető szükségességi reorganizációjának kérdésével foglalkozott, szóba került az automobilokon történő szállítás ügye is. Az illetékes tényezők megbízást kaptak a kormánytól arra, hogy tegyék tanulmányozás tárgyává ezt a szállítási ágazatot, amely az utóbbi években komoly versenytársa lett a vasutnak és tekintélyes mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a vasutak deficittel dolgozzanak. Nálunk ma már hatalmas hálózata van a magánkezelésben való autófuvározásnak, amely a horribilis vasuti tarifával szemben olcsón és gyorsan tudja kiszolgálni a közönséget, úgy a személy, mint az áruforgalomban. Természetes tehát, hogy a hivatalos köröknek számolniuk kell ezzel a ténynyel, amikor a vasuton és autók közötti szállítás egymáshoz való viszonyát tanulmányozzák. A szállítási probléma megoldása semmi esetre sem jelentheti az autófuvározás elgáncsolását, hanem arra kell törekedniük az illetékeseknek, hogy a vasut is minél nagyobb mértékben meg tudjon felelni a közönség érdekeinek.

Nálunk még nagyon kezdetleges stádiumban van az a harc, mely a vasut és az autó között folyik. Az automobil szállításra való felhasználása ugyanis az egyes országok gazdasági fejlettségétől és az utak állapotától függ elsősorban. Ottan tehát, ahol ez a két tényező sokkal kedvezőbb, mint másutt, az autó és vasut közötti konkurrenciá is akcentuáltabban érezhető. Ez a helyzet például a nyugati országokban, Angliában és mindenképpen az Egyesült Államokban. Az amerikai bankárszövetség által kiküldött speciális bizottságnak öt éven át folytatott adatgyűjtése azt a megállapítást eredményezte, hogy a probléma komoly, de megfelelő eszközökkel meg lehet oldani, anélkül, hogy akár az egyik, akár a másik szállítási tényezőt abból károsodás érje.

A bankárszövetség két hatalmas kötetben megjelent érdekes adatai szerint az Egyesült-Államoknak 400 ezer kilométer hosszú vasuti hálózata van. Ugyanez a szám az autobuszok száma 80 ezer, amelynek fele menetrendszerű személyforgalmat bonyolít le, ugyancsak 400 ezer kilométeres hálózaton. Az amerikai vagonpark összesen 3 millió ülőhelyet képvisel, ami a lakosság 2,5 százalékának felel meg, viszont az autobuszokon körülbelül 1,500,000 ember fér el. A vasutak tavalyi áruforgalma 782 milliárd km-tonna volt, a teherautókkal lebonyolított 30 milliárd km-tonnával szemben.

Ezekből a számokból tehát az tűnik ki, hogy a vasut és az autó konkurrenciája sokkal erősebben érezhető a személyforgalomban, mint az áruszállításnál. Ezenkívül a bankárszövetség tanulmányi bizottsága azt a nálunk is tapasztalt tényt konstataálta, hogy a teherautókon lebonyolított áruszállítások fuvározása 85 százaléka egy legfeljebb 60 km-es körzeten belül történik. Azok a kísérletek, amelyek a nagyobb távolságokra szóló autófuvározás megvalósítására történtek, nem jártak megfelelő eredménnyel. Nagyobb távolságoknál tehát a vasut alkalmasabb az áruszállításra, mint az autó, mert míg az autónál az egyes kilométer-távolságokra eső költségek majdnem változatlanok, nagyobb távolságoknál ez a költség a vasuton lényegesen és fokozatosan csökken. Ezen az alapon azután a vasutársaságok, amelyek felismerték a fenyegető veszedelemet, olyan formában vették fel a versenyt az automobilal, hogy a kisebb távolságokra szóló áruszállítások lebonyolítására maguk is teherautókat állítottak be. Ehhez nem volt szükségük saját autópark beszerzésére, ami nagyon drága volna, hanem a már létező autóforgalmi vállalatokkal kötötték megállapodást a kombinált transzportszolgálatra.

A személyszállítás terén egészen más a helyzet. Az amerikai vasutak által lebonyolított személyforgalom 1921 óta 18 százalékkal visszaesett. A vasutvállalatok eleinte azzal akarták az autók konkurrenciáját letörni, hogy leszállít-

tották a menetdíjakat, egyidejűleg pedig az állam támogatását is kérték az autóforgalmi társaságok ellen. De az állam, amely nincsen érdekelve a magánkézen levő vasutaknál, ezt a támogatást nem adhatta meg, mire a vasutársaságok azon kezdtek iparkodni, hogy a maguk kezébe kaparítsák az autókra való személyszállítást is. Ennek érdekében saját kezelésben autójáratokat állítottak be, hogy hatalmas anyagi eszközeikkel és tekintélyes tapasztalataikkal vegyék fel a versenyt saját üzletágukban az autófuvározási vállalatokkal. Ennek az évnél az elején 41 vasutársaság állított be autóbuszjáratokat és ezek rentabilitása kedvéért üzemeltetést helyezték a másodrangú vasutvonalakra. Ez látszólag nagy anyagi áldozatot jelent ugyan, de pontos kalkulációk bebizonyították, hogy az aránylag kisforgalmu szárnyvasutakon minden kilométernyi ut 78 centjébe kerül a társaságnak, míg az autóbusz üzemi költsége kilométerenként csak 16 cent.

Nálunk egyelőre nincsenek pontos adatok a vasut és az autók közötti viszonyra vonatkozólag. A siralmas állapotban levő országunkat a vasutnak kedveznek, viszont a tökéletlen vasuti hálózat és az emiatti nagy kerülők az automobil konkurrenciáját segítik elő. Nem beszélünk a vasuton való szállítás drága voltáról és arról sem, hogy a CFR-re bizott árak mennyi sérülésnek és bizonytalanságnak vannak

kitéve. A kérdés megérdemli, hogy komolyan tanulmányozzák és megfelelő megoldáshoz jusson, mert, ha még csak a kezdetén vagyunk is a vasut és az autó harcának, kisebb távolságokon egyre nagyobb tért hódít az autófuvározás, amely olcsón és realisabb formában áll a közönség szolgálatára.

Benes újra válaszolt Rothermere lordnak

(Prága, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A cseh kormányparti lapok értesülése szerint Benes külügyminiszter több pontból álló választ küldött Rothermere lord legutóbbi táviratára, amelynek teljes szövegét csak akkor tesszük közzé, ha a lord már kézhez vette a választ.

Benes válaszában első pontja szerint a csehszlovákiai magyar birtokok telekkönyvezve vannak és akit jogtalanság ér, a bírósághoz fordulhat. Benes kezekedik érte, hogy a bírág igazságosak lesznek. A magyar birtokokkal sem bántak másképp, mint a többiekkel. A második pont szövege szemére veti Rothermere lordnak, hogy nem a kiszáradt, hanem az arisztokraták érdekeit képviseli. Benes szerint a cseh agrártörvény humánus volt és a kisajátított földekért megfelelő kárpótlást fizettek. A harmadik pont Apponyi Albert gróf birtokait említi.

A negyedik pont újra azt hangsúlyozza,

hogy a nagybirtokok parcellázása nem bosszu műve valamely nemzetiség iránt, Válaszának ebben a részében Benes Rothermere lord akcióját Nagy Emil sugalmazására vezeti vissza, aki a magnások ügyvédje. A cseh nép követeli, hogy a nagybirtokok eltűnjenek az országból. Ebben az ügyben kénytelen a lord minden közvetítését visszautasítani. Az a mondás, — írja Benes — hogy Európa nem tűr meg egy második Elzász-Lotharingiát, csak frázis, amelyet azok hangoztatnak, akik elvesztették a háborút.

Benes távirata a következőképpen végződik: — Nem akarok és nem fogok semmiféle közeledést keresni a mai Magyarországgal azon az áron, hogy területeket engedjünk át, vagy megsértsük a békeszerződéseket. Kérem önt, adja tovább nyilatkozatomat az ön újságjai és a magyar sajtó útján az angol és a magyar népnek.

Félmilliárd vámoit fizetett Erdély kereskedelme 1927 első felében

A felemelt illetékekből eddig 353 millióval több bevétele volt a kincstárnak ebben az évben, mint tavaly. Miért növekedik a drágaság?

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A pénzügyminisztérium összeállította az 1927. első félévi vámbevételeket, amelyek a múlt évihez képest horribilis emelkedést mutatnak. Az emelkedés azonban kizárólag az importoldalán van és nem annak tulajdonítható, mintha több árut hoznának be, hanem egyszerűen onnan ered, hogy vám címén olyan magas közvetett adókat kell fizetnünk, aminek szükségszerű következménye a folyamatosan emelkedő drágasági hullám. A kimutatás egyik része a különböző vámhivatalok bevételeit és kiadásait tünteti fel és így bizonyos alapot nyújt annak megállapítására, mely városokban a legélénkebb a kereskedelem. Az egész országban természetesen

a behozatalnál Bukarest vezet, amelynek kereskedelmi forgalma nagyobb, mint egész Erdélyé,

míg a kivitelnél a legnagyobb tétel Braila és Konstanciaé.

Ami különösen az erdélyi és bánági városokat illeti, ezek közül a legnagyobb kereskedelmi forgalma Temesvárnak van, ahol a behozatalból eredő vámbevételek 1927. első felében 131 millió lejre rugtak. A második legnagyobb forgalmu vámállomás Arad, amely a behozatalból 96 millió lej vámbevételt ért el. Harmadik helyen Nagyvárad áll 73 millió lej vámbevétellel és csak ezután következik Kolozsvár 66 millió lejes tétellel. A többi forgalmasabb vámhivatalok Szatmár 55 millió lej,

Brassó 46 millió lej, Nagyszeben 31 millió lej és Marosvásárhely 11 millió lej bevétellel.

Ezzel egyidejűleg egy másik kimutatást is közzétett a kormány, még pedig különböző illetékek címén befolyt összegekről. A statisztika szerint az új bélyegtörvény alapján a kormány ez év első felében bélyegeléséből, felülbélyegzésekből, iktatási illetékekből, örökösödési és ajándékozási illetékekből, illetékbírságokból, egyenértékadóból, marhalevelekből és a vasuti menetjegyekre kivetett illetékekből összesen 1 milliárd 724 millió 699.331 lej és 08 banit inkasszált az előirányzott 1 milliárd 593 millió 781.360 lej helyett. Tavaly ugyanezen idő alatt csak 1 milliárd 371 millió 669.441 lej és 22 bani folyt be a kincstárhoz illetékekből, vagyis 352 millió 998.889 lej és 86 banival kevesebb, mint ebben az évben.

— Szabadiábra helyezték az aninoszai gyilkosság vádlottait. Dévai tudósítónk írja: Ez év júniusában hírt közölt az Uj Kelet arról, hogy a Zsilvölgyében levő Aninosza községben egy reggel a lakásán meggyilkolva találták Végh János kocist. A gyanúkok alapján a csendőrség akkor letartóztatta és a dévai ügyészség fogházába kísérte Telean Jón aninoszai kereskedőt és öt társát. A letartóztatottak felfolyamodása folytán a dévai törvényszék a kedden megtartott tárgyaláson az összes vádlottakat szabadiábra helyezte, mivel bűnösségük mellett nem talált perrendszerű bizonyítékot.

Nem kérjük,
de a parancsoló szükség követeli,
hogy nézze meg a grandiózus filmet
az Opera-Mozgóban:
„PÁRBAJ A PUSZTÁBAN“.
Nem fogja megbánni.

Boston
volt: Sa
nem cse
délyek, s
és véres
kivégzések
Vanzetti
hogy Sa
ják kitenn
A két
fogház iga
toni helyi
ben azt is
halotti ma
ban fogják

Cleveland
és Vanzetti
mely retten
amikor se

Buenos
a munkás
zéseknek, a
mely az e
lom teljese

Az eur
tetés után
tüntetések
lására. Teg
dött össze
utakat, ho
vetség elé
közések tö

A tom
és úgy ny
Amikor
és a rendő
ki az uccá
kat, a káv
viaskodás

Közben
a mentők
rikai köve
tartja fenn

Az éjsz
50 rendőr
kövekkel é
kel megro
és bevétel
rombolták

A tünt

az amerika
tök közül
Hasonl
ben. Mont
tek el a
szobra me

Chicago
tüntetések
ország pár

London
tést a Hy
miatt. A t
megsebes
este a kül

Moszk

hangsúlyoz
nem mara

A tegy
dalmi jelle
rugott, me
a gárdacs
nyult. A
a gárdacs
tetők barr
uccai harc
a Champ
élelmiszera

a Mou

Párisban forradalmi jellegű volt a Sacco és Vanzetti kivégzése miatti tüntetés

Argentínában kitört az általános sztrájk. Szombaton elhamvasztják Sacco és Vanzetti holttesteit

Boston, augusztus 24. Amint az előrelátható volt: Sacco és Vanzetti kivégzésével egyáltalán nem csendesültek el a kivégzés ellen tiltakozó kedélyek, sőt a jelek szerint fokozottabb kilengésekre és véres megtorlásokra lettek hajlamosok. Ami a kivégzések történetében páratlanul áll: a Sacco és Vanzetti megmentésére alakult bizottság elhatározta, hogy Sacco és Vanzetti holttesteit közszemlére fogják kitenni az Egyesült Államok keleti városaiban.

A két holttestet már ki is kérték a bostoni fogház igazgatóságától és egyelőre a bizottság bostoni helyiségében ravatalozták fel. A bizottság egyben azt is tervezi, hogy Saccoról és Vanzettiről halotti maszkot készíttet és azokat rengeteg számban fogják forgalomba hozni.

Ujabb bombamerényletek, sztrájkok és tüntetések

Clevelandban a katolikus templomban Sacco és Vanzetti megbosszulására bombát helyeztek el, mely rettenetes detonációval akkor robbant fel, amikor senki sem volt a templomban.

Buenos-Airesben, illetőleg Argentínában, amikor a munkásság híret vette Sacco és Vanzetti kivégzésének, azonnal proklamálták az általános sztrájkot, mely az egész ország területére kiterjed. A f. r. g. lom teljesen megbénult.

Az európai kontinensen, a tegnapi a genfi tüntetés után, tegnap Párisban zajlottak le féktelen tüntetések Sacco és Vanzetti kivégzésének megtorlására. Tegnap este százezrekre menő tömeg verődött össze a bulvárdokon. A rendőrség elzárta az utakat, hogy a tömeg felvonulását az amerikai követtség elé megakadályozza. Emiatt súlyos összetűzések történtek.

A tomboló tömeg a rendőröket a földre taposta és úgy nyomult tovább a követtség felé.

Amikor a helyzet már nagyon komolyra fordult és a rendőrség erősítést kapott, valóságos harc tört ki az utcákon. A rendőrök megostromolták a házakat, a kávéházak terraszait és felőrás elkeseredett viaskodás után végre széjjelszórta a tüntetőket.

Közben azonban sokan megsebesültek, úgy, hogy a mentők alig győzték a munkát. A rendet az amerikai követtség környékén ötezerfőnyi karhatalom tartja fenn.

Az éjszaka folyamán is folytatódó harcokban 50 rendőr megsebesült. A tüntetők a felszedett kövekkel és vasrúcsok rudjaival, botokkal és késekkel megrohanták a rendőröket, kidöntötték a fákat és beverték a kávéházak, épületek ablakait, szétrombolták az autót, kifosztották az üzleteket.

A tüntetők a névtelen katona sírját leköpték,

az amerikai zászlót elégették. A rendőrség a tüntetők közül kétszázat letartóztatott.

Hasonló tüntetések voltak Toulonban és Rouenben. Montpellierben pokolgyépes merényletet követtek el a rendőrszobára ellen, az orleansi szűz szobrá mellett.

Chicagóban és Washingtonban óriási arányú tüntetések zajlottak le, Newyorkban a rendőrség páncélszakkal oszlatta szét a tömeget.

A lengyel és orosz tüntetések

Londonban tizenötezer ember rendezett tüntetést a Hyde-parkban Sacco és Vanzetti kivégzése miatt. A tüntetések alkalmával negyvennél többen megsebesültek. Varsóban a kommunisták tegnap este a külvárosban szintén viharosan tüntettek.

Moszkvában százhuszezer ember vett részt a tüntető gyűlésen,

hangsúlyozva, hogy a Sacco- és Vanzetti-gyilkosság nem maradhat megtorlatlanul.

A párisi tüntetés újabb részletei

A tegnap esti párisi tüntetések valójában forradalmi jellegűek voltak. A tüntetők száma százezerre ugrott, mellyel szemben a néhány gyalogos század, a gárdacsapatok és a rendőrség is kevésnek bizonyult. A főváros kellős közepén hasztalan próbálták a gárdacsapatok és a lovasrendőrség tagjai a tüntetők barrikádjait szétrombolni, vagy bevenni. Az uccai harcok városzerte, főképpen a Montmartre-on, a Champ Elyséen folytak le. A Hotin-féle óriási élelmiszerárúházat, a Moulin Rouge előcsarnokát, a Hotel

Carlton előcsarnokát, számtalan kávéházat a tömeg teljesen szétrombolta.

A tüntetéseknel száznál több rendőr megsebesült.

Elmarad a kormány átszervezése

Átszervezés helyett a Goldis-frakciót is beolvasztják a liberális pártba

(Bucuresti-Bukaresti, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amióta az új kormány hivatalba lépett, a bukaresti sajtó egy napig sem szünt meg azt hangoztatni, hogy a kormány összetétele csak ideiglenes jellegű és a kormány átszervezésére rövidesen sor fog kerülni. Annak idején a bukaresti lapok állandóan hangoztatták, hogy a kormány jelenlegi összetételét a választásokra való hangulatsinálás determinálta és így jutott Stelian Popescu, Argetoianu, valamint Lupu bársonyszékhez.

A legutóbbi napokban már mint befejezett tény regisztrálták azt a hírt, hogy az őszi parlamenti ciklus megnyitása előtt teljesen átszervezi Bratianu Jonel kormányát és a liberális miniszterek rovására tárcához juttatja a párt több régebb kipróbált vezérét, akik kártartóan reklamálják hétről-hétre az elmaradt miniszteri székeket.

Ma azonban a bukaresti lapok már arról adnak hírt, hogy a miniszterelnök a kormány-átszervezés gondolatát teljesen elejtette. E hírek szerint Bratianu Jonel arra a megfontolásra jutott, hogy a frakciókat jelentő pártvezérek kollaborációjának segítségével szélesebb alapokra tudja fektetni kormányzasi rendszerét és nem megvetendő népszerűsége tesz szert, az e frakciók mögé feltolakodó, habár csekély

Sarraut belügyminiszter a tüntetésekkel kapcsolatban kijelentette a sajtónak, hogy a zavargások tervszerűek voltak és a kommunista-propaganda művei.

Bostoni jelentés szerint Sacco és Vanzetti holttesteit szombaton Bostonban elhamvasztják.

Vanzetti hamvait nővére Newyorkka, Londonba, Párisba és Berlinbe viszi

azután hazaszállítja Olaszországba.

számu tömegek előtt. Ezt a népszerűséget, amelyet Stelian Popescu, Argetoianu és Lupu párthívei között szerzett a kormány, a miniszterelnök most nem akarja feláldozni, még ha ennek árán egynémelyik miniszteri tárcára aspiráló liberális vezér elégedetlenségét kell elviselnie.

A kormányátszervezés elmaradása miatt belátható időn belül nem jutnak miniszteri tárcához Chirculescu, Vaitoianu, Banu, valamint Jean Th. Florescu a volt igazságügyminiszter, akit azzal kárpóoltak az elmaradt miniszteri székekért, hogy őt nevezték ki az interparlamentaris konferenciára utazó román delegáció elnökévé.

Még a legtöbb reménye van a miniszteri székekhez Mosoiu tábornoknak, aki a választások alatt megbecsülhetetlen szolgálatokat tett a pártnak Biharmegyében.

A lapoknak a kormányátszervezés elmaradásáról szóló híret megerősíteni látszik az a körülmény is, hogy Bratianu Jonel nem zárkózik el attól a gondolatától, hogy pártját még egy újabb frakcióval, az ugynevezett Goldis-frakcióval kibővítette. Ebben az irányban már meg is indultak a tárgyalások és az sincs kizárva, hogy hosszú hanyattatás után Goldis újra miniszteri tárcához jut.

A budapesti vasipari munkaadók nem hajlandók általános béremelésre

Növekedik a sztrájkoló munkások száma. Andréka még mindig bizik a megegyezésben

Budapest, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A vasmunkások sztrájkja ügyében ma újabb fordulat nem történt. A sztrájk változatlanul tart és a bérharcban álló munkások száma inkább növekedik, semmint fogy.

Issedutz Aurél h. államtitkár és Andréka Károly főkapitányhelyettes délben jelentést tettek Vass József helyettes miniszterelnöknek és utána Andréka Károly úgy nyilatkozott, hogy a helyzetet nem tartja reménytelennek és bizik abban, hogy a tárgyalásokat újból föl lehet venni. A munkaadók délutáni üléséről a Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete a következőket közli:

A mai napon mind a gépgyárakban fennálló sztrájkok dolgában, mind a munkaadók álláspontjában a helyzet változatlan. A Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesületének igazgatósága a mai napon ülést tartott, amelyen foglalkozott a helyzettel és elhatározta, hogy mint eddig, most is hajlandó arra, hogy a gépgyárakban alkalmazott munkások legalacsonyabban kereső rétegeinek helyzetén javítson. Az erre vonatkozó előkészületeket az egyesület kebelébe tartozó gépgyárakban már meg is teszik, annak végrehajtása azonban csak akkor fog megtörténni, amikor az egyesület kebelébe tartozó valamennyi gyárban a rend teljesen helyreállt és a munka nyugodt folyamata mindenütt biztosítva lesz.

A munkaadók remélik, hogy a helyzet nyugodt és komoly mérlegelése alapján a munkásságnál a józan felfogás felülkerekedik és így visszatérnek rendes munkahelyükhöz s ezzel megkönnyítik a munkaadók bérrendezési szándékának és elhatározásának minél előbb való megvalósítását.

Az egyesület igazgatósága úgy látja, hogy erre megvan a remény és bizton hiszi azt, hogy a rendelkezésére álló legvégső eszköz alkalmazása elkerülhető lesz.

A munkások részéről erre a határozatra csak pénteken válaszolnak, mert a munkások nagyobb testületét péntekre hívták egybe.

Budapest, augusztus 24. A főkapitányság közlése szerint a rendőrségen bejelentették, hogy a Schlick-Nicholson-gépgyárban 820, az Első Magyar Gazdasági Gépgyárban pedig 380 munkás abbahagyta a munkát. Valószínű, hogy ez a bejelentés nem újabb munkássztrájkra vonatkozik, hanem azokról a munkásokról szól, akik a tárgyalások megszakítása után a fenntartott két gyárban a munkaidő megkezdésekor nem vonultak munkahelyeikre és így a gyárigazgatóság kizárta őket. Amennyiben a bejelentés újabb munkásokra vonatkozik, úgy ez annyit jelent, hogy a helyzet ma csak rosszabbodott és a sztrájkolóok száma több, mint ezer munkással megsaporodott.

Hölgyeim!

Megnyílt a
„Carmen“
női kalap-szalom,

Nagyrománia legolcsóbb kalapforása. Raktáron nagy választékban legújabb modellek. Minden tölem vásárolt kalapot teljesen

ingyen alakítok!

Szives pártfogást kér a

Carmen kalap-szalom, Cluj, Cal. Victoriei 4.

(volt Kossuth Lajos-utca)

gy komolyan goldáshoz jusetén vagyunk kisebb távolodót az autóabb formában

dnak

nem bosszu Válaszának re lord akcióeti vissza, aki ép követeli, az országból. lord minden a mondás, — ür meg egy frázis, amevesztették a

en végződik: semmiféle köggal azon az át, vagy meg n önt, adja jságjai és a és a magyar

lély ben

csistárnak

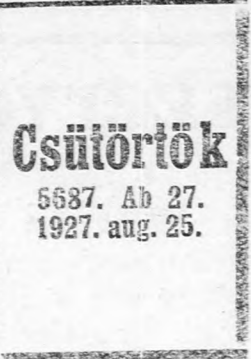
31 millió lej vétellel. imutatást is g különböző l. A statiszy alapján a yegyeladásból, ekből, örökö, illetékbir- levelekből és illetékekből 331 lej és 08 1 milliárd avaly ugyan- 371 millió kincstárhoz 89 lej és 86 vben.

z aninoszai ósítónk írja: Uj Kelet arról, za községben találták. Végh ján a cend-ai ügyészség moszai keres- tak felfolya-ék a kedden vadtottakat égük mellett ot.

HIRESK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bansági községi napilapja.
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Főszerkesztő: Marton Ernő.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

— A görög kamara bizalmat szavazott a kormányának. Athénből jelentik: A görög kamara szavazatával tizenhat ellenében bizalmat szavazott a kormányának.

— A rajnai csapatok csökkentésének ügye Genfben dől el. Londonból jelentik: Valószínű, hogy a rajnai csapatok létszámának csökkentését csak Briand, Stresemann, Chamberlain genfi találkozáskor fogják véglegesen eldönteni.

— Teljesen leégett a krajovai színház. Krajovából jelentik: Tegnap délután tűz keletkezett a Nemzeti Színház épületében és a szép, modern épület néhány óra alatt a lángok martaléka lett. Az egyik színházi szoba szobájában kezdődött a veszedelem. A szoba egy Primus masinán ételt akart melegíteni. A gyorsforraló felrobbant, a benzín szétfolyt a szobában, lángot vetett és olyan birtelen áttört a tűz a színház többi termeire, hogy eltérni alig lehetett gondolni. Leégett az egész színház. Az összes díszletek és kosztümök elpusztultak. Alig néhány darabot tudtak a tüzoltók kimenteni, akik rendkívüli hősiességgel fogtak hozzá az oltáshoz és a mentési munkálatokhoz. Hat óra hosszat tartott a tűz rettenetes pusztítása. Csak a külső falak maradtak meg, de azok is folyton beomlással fenyegetnek. A veszedelem még most sem múlt el, mert az izzó zsarátok újabb lángkitöréssel fenyeget. A tüzoltók és a katonák őrzik a színház mellett lévő épületeket, mert a szél folyton megbolygatja a zsarátokat és messze tájakra röpi a szikrákat. A város egész központját fenyegeti a tüzvész. Turku-Szeverinből és Slatinából kértek segítséget a tüzoltók. A kár többmillió lejre rug.

— Homonnát csaknem elpusztította a tüzvész. Ungvárról jelentik: Tegnap éjszaka abban a veszedelemben forgott Homonna, hogy egész terjedelmében áldozatává esik egy nagy tüzvésznek. A tűz éjfél táján tört ki a Fő-

Blatt harisnyái
 a legtartósabbak - Cluj

ucca egyik házán és a hosszú szárazság után, a nagy szélben rohamosan terjedt tovább a láng a szomszédos épületekre. A vészharang megszólalt, a városka lakossága felriadt és tömegesen rohant a veszedelem színhelyére, hogy segítsen lokalizálni a tüzet a tüzoltóságunk és a kivonult katonaságnak. A legkritikusabb pillanatban azonban a fecskendő elromlott. És a tomboló szélben tehetetlenül nézték a katonák, tüzoltók és polgárok, hogy harap bele a láng egyre újabb és újabb háztetőkre. Már a fél ucca lángban állt és a tömeg végigfutott a kétségbeesztő kiáltással: „Egész Homonna leég”. Amikor hirtelen elborult az ég és olyan zápor zúdult Homonnára, amilyen emberlelkézet óta nem volt a környéken. A nagy zápor aztán eloltotta a tüzet. A veszedelem elmúltával a homonnaiak a templomba gyűltek és hálát adtak az Istennek az esőért, amely nélkül az egész város üszkös rommá változott volna át reggelre.

— Másfél évi börtönrre ítélték egy magyar postatakarékpenztári tisztviselőt. Budapestről jelentik: Sarlai Lajost, a magyar postatakarékpenztár tisztviselőjét a törvényszék mai ítéletével hat rendbeli csalásért és 67 rendbeli közokirat-hamisításért másfél évi börtönrre, 5 évi hivatalvesztésre ítélt. Sarlai a csalások sorozatával 17 ezer pengő kárt okozott a postatakarékknak.

Repülőgépen szállítják Párisból Bukarestbe a rettenetes gyermek-kór szérumát

— (București-Bukarest, aug. 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egyre nagyobb méreteket öltő gyermeki szélhűdés legyűrése miatt a közegészségügyi minisztérium speciális intézkedéseket fogantatosított.

Tegnap Dr. Visoianu közegészségügyi államtitkár elnöke alatt a legfelsőbb egészségügyi tanács ülést tartott. Az ülésen előterjesztették a járvány ellen megindítandó akció módozatait.

Az egészségügyi miniszter táviratilag nagymennyiségű „antipolemielitic”-szérumot rendelt Párisból. A miniszter táviratában kéri, hogy a szérumot repülőgépen szállítsák le.

A fővárosban eddig 39 áldozata van a borzalmas gyermekbetegségnek. A „Neamul” értesítése szerint a gyermeki szélhűdés betegsége már átlépte Bukarest határait és Ilfov megyének nagyon sok községében pusztít. Elhurcolták a betegséget Buzau városába is, ahol tegnap három akut megbetegedést

jelentettek be. Az egyik halálos. Romanescu mérnök, a bányakerület főnökeinek 4 éves fiacskája vasárnap reggel meghalt.

Buzauban sem tudják a betegeket izolálni, mert nincs kórház, illetve a kórházban nincsen hely, ahol a beteg gyermekeket el lehetne különíteni. Bukarestben hivatalosan 143 esetet jelentettek be, de nagyon valószínű, hogy a be nem jelentett esetek száma ennél sokkal nagyobb.

A 143 beteg közül 1 éven aluli 20 gyermek, 1 és 2 év közötti 56, 2 és 5 év közötti 46, 5 és 6 év közötti 18 és 3 a felnőtt. A jelek szeint feltétlenül szükség lesz az iskolai év megnyitásának elhalasztására. A bukaresti betegeknek 16 százaléka halt meg. Súlyosak azonban a betegség következményei azoknál is, akiknek szervezete győzedelmeskedik a halál felett. A beteg gyermekek vagy örökös, vagy időleges bénulást szenvednek.

— Meghalt Zaglul pasa. Kairóból jelentik: Zaglul pasa, Egyiptom miniszterelnöke tegnap hirtelen meghalt. Nemzeti hőse volt az egyiptomiaknak. Sokáig volt vezére a passzív rezisztenciának, amelyet az egyiptomiak az angol uralommal szemben kifejtettek. Végül is kompromisszumos alapon megbékült Angliával, de kormányát továbbra is az egyiptomi nemzeti eszme szolgálatában állott és ha csak lehetett, ellenszegült az angol hódító, illetve leigázó törekvéseknek.

— Szeptember 5-én kezdik meg a vámrevíziós tárgyalásokat. A legfőbb vámügyi bizottság, amelynek a feladata az Averescu-kormány által életbeléptetett vámtarifa módosítása, szeptember 5-én kezdi meg tárgyalásait és pedig a felhivatalos jelentés szerint a Bratianu Vintila által megadott utasítások értelmében. A jelentés szerint a tárgyalásokat októberig be fogják fejezni és a javaslatot még az őszi parlamenti ciklus tárgyalni fogja.

— Eljegyzés. Lázár Paszternák Sighet és Perl Rózsika Cuhau (jud. Maramures) jegyesek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— Egyhavi börtönrre ítélték a nagyváradi rendőrigazgató sértetőjét. Solomon ezredes elnöke alatt a kolozsvári hadbírósg ma tárgyalta Weisz Jolán nagyváradi magán-tisztviselőnő ügyét. Weisz Jolánt azzal vádolták, hogy amikor a választások alkalmával történt kommunista tüntetésekkel kapcsolatban a nagyváradi rendőrségre idézték, ott sértő szavakkal illette Horváth rendőrigazgatót. A rendőrigazgató vallomása szerint Weisz Jolán nemcsak személyt, de a román nemzetet is súlyosan inzultálta. Ezzel szemben a vádlott tagadja a terhére felelt sértő kifejezéseket. A védelem tanúi egyöntetűen azt a kijelentést teszik, hogy nem Weisz Jolán használta sértő szavakat, hanem őt illették olyan jelzőkkel, amelyek a gyenge idegzetű tisztviselőnőt kihozták a sodrából. A hadbírósg rövid tárgyalás után kihirdette az ítéletet: Egyhavi börtön a hatodik hadtest katonái fogházában. A vádlott az ítéletben zokogva nyugodott meg.

Blatt harisnyái
 a legjobb - Cluj

— Ongyilkos lett, mert erőszakkal férjhez kényszerítették. Maramarosszigetről jelentik: Nevezi Jolán huszáves leányt a szülei akarata ellenére férjhez adták Samulia Joan boesköi kertetéhez. Az esküvő vasárnap volt és 48 óra belül már megtörtént a tragédia. Tegnap délután a fiatal asszony kiment a kert elatti vasúti töltéshez és az arra robogó gyorsvonat elé vetette magát. A mozdony kerekei a szerencsétlen teremtés fejét roncsolták szét. Nevezi Jolán azonnal meghalt.

— Az erdélyi népjóléti intézmények költségvetése. Bukarestből jelentik: Inculetz egészségügyi miniszter a napokban Erdélybe jön, az egészségügyi és népjóléti intézmények költségvetésének elkészítése céljából.

— Egy híres filmszínész kolostorba vonul. Londonból jelentik: Ramon Navarro filmszínész a jövő tavasszal kolostorba vonul és itt biblia tanulmányokat fog folytatni. A színészt erre az elhatározásra szerelmében való csalódása bírta rá.

A FIATALSÁG SZÉPSÉGÉT és ÜDESEGÉT
 FOKOZD ÉS MEGŐRÖZD A SZÉPSÉGEDÉRT A FELTÖRTÖTTÉNY
PERLE DE PARIS
JOCKEY CLUB
FLEUR D'ELITE
ETOILE DE FRANCE
LADY
 EALX DE COLOGNE ÉS ILLATSZER
 HASZNÁLATA UTÁN LEHET

— Ingyenes állásközvetítés van az Alkal' mazzottak Szövetségénél (Str. Melaosa No. 6.) Metropoli mögött, ahol elsőrangú tisztviselőnek, kereskedelmi alkalmazottnak (bármilyen szakmából) lesznek közvetítve. Vállalatok, cégek jó és megbízható munkaerőt kapnak egyszerű megkeresésre.

— Dr. Deutsch Ernő főrabbi bucsuja a nagyszentmiklósi hivatól. A nagyszentmiklósi zsidó hitközség megható ünnepség keretében bucsuzott folyó hó 21-én lelkipásztortól: dr. Deutsch Ernőtől, aki a közeli napokban foglalja el a brasóvi főrabbi állást. Délután fél 5 órakor diszközgyűlés volt, melyet dr. Kassovitz Henrik hitközségi elnök nyitott meg és utána Fried Lajos volt hitközségi alelnök gyönyörű szavakkal méltatta a főrabbi érdemeit. — A diszközgyűlés után megkezdődött a zsúfolásig megtelt zsinagógában a bucsu-istentisztelet, ahol dr. Deutsch Ernő főrabbi maga-

Blatt harisnyái
 a legolcsóbbak - Cluj

san szárnyaló és könnyekig megindító beszédben bucsuzott és egyuttal beszámolt 3 évi eredményes működéséről. A nagy hatást elért beszéd után a főrabbi megáldotta hivatát. A hitközség bucsu-üdvözlését dr. Blattner Armin nagyszentmiklósi tekintélyes orvos magas beszéddel tolmácsolta, a tanítványok nevében pedig Stein László mondott köszönetet.

— Dawes nem jelölteti magát az amerikai elnökválasztáson. Washingtonból jelentik: Dawes tábornok és Hoover kereskedelemügyi államtitkár kijelentették, hogy nem jelöltetik magukat az amerikai elnökválasztáson.

Hirdessen az Uj Keletben

K

A pénzmeny

A kérvén

(Cluj-Kolozs tudósítójától.) ma rendeleter pénzügyminisiteralak gyárt egységes újmány semu koresmaenged Kivételes esek nek látszik, csupán korlá az étkezések fel. Az ilyen

Bukarest tagjait. Jan nisztériumi v kérte a fölt hogy a szept állapítás hely Hir szerint a a gázárakat azozaban min sőbb követke Mrazec minis vannak. A fö reimét föleg aminek köve paturával fü ken már töb

Csődbe gyár. Az ar sági bukások országoshirü társaság men amelynél az vannak érde éve válságba tént szanálá omlást feltar

Még nem üstökét. Bu pénzügyminis értelmében a pecsételni az telmében. A félreértették érdekelteket a minisztérium a pénzügyigaz csak arra ak kat, hogy az helyezve, de csak akkor fo majd. A lepec kell szedni a

Égyesült E Jelzalogba

Devizák

Zürich	...
Newyork	...
London	...
Páris	...
Milano	...
Prága	...
Budapest	...
Belgrád	...
Bukarest	...
Varsó	...
Bécs	...
Berlin	...

Száz lej

Közgazdaság

A pénzügyminisztérium semmilyen körülmények között sem ad ki új italmérési engedélyt

A kérvényezők csak hiábavaló költségekbe verik magukat, meri már az első fórum elutasítja őket

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 24. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári pénzügyigazgatóság ma rendeletet kapott Bukarestből, amelyben a pénzügyminisztérium értesíti, hogy a szeszitalok gyártásáról és értékesítéséről készülő egységes új törvényre való tekintettel a kormány semmilyen körülmények között új korsmaengedélyeket nem ad ki seakinek. Kivételes esetekben, ahol feltétlenül szükségesnek látszik, a kimondott vendéglők kaphatnak csupán korlátozott kimérési engedélyt arra, hogy az érkező évek idejében szeszitalt szolgálhassanak fel. Az ilyen esetekben a pénzügyigazgatóságok

szigorú ellenőrzés alá veszik a vendéglőket, nehogy más időben is kiszolgáljanak és nehogy étkezés alatt másoknak is eladjanak italt.

A pénzügyminiszteri rendelet alapján véve nem tartalmaz semmi újat, mert új korsmaengedélyeket már régóta nem adnak ki. Ennek ellenére a pénzügyigazgatóságok egyre újabb kérvényeket terjesztettek fel, ami csak fölösleges kiadásokba verte a kérvényezőket, másfelől haszonalanul szaporítja a minisztérium munkáját. A jövőben tehát minden italmérési kérvényt már a pénzügyigazgatóság fog végérvényesen elutasítani.

Bukarestbe hívták a földgázszindikátus tagjait. Jancu kereskedelmi és iparügyi minisztériumi vezérigazgató táviratilag Bukarestbe kérte a földgázszindikátus vezetőségi tagjait, hogy a szeptember elsaján lejárt földgáz-ármegállapítás helyébe új árakat állapítsanak meg. Hír szerint minden remény megvan arra, hogy a gázárakat leszállítják. Az ármegállapítás azonban minden valószínűség szerint csak később következik be, mivel ez idő szerint úgy Mrazec miniszter, mint helyettese szabadságon vannak. A földgázszindikátus árszállítási kérelmét főleg a pakura olcsóbbodására alapítja, aminek következtében ma már gazdaságosabb pakurával fűteni és amiatt megirtuk, a gázvidéken már több gyár is áttért erre a fűtőanyagra.

Csődbe ment az aradi Fayanța cserépgyár. Az aradi piacot súlyos, sorozatos gazdasági bukások rázkódtatják meg. Legutóbb Arad országos hírű kályhagyára, a Fayanța részvénytársaság ment csődbe 23 millió lej passzívával, amelynél az ottani pénzügyminiszter igen erősen vannak érdekelve. A gyár már több mint egy éve válságba jutott és különböző oldalról történt szanálási kísérletek sem bírták az összeomlást feltartóztatni.

Még nem pecsételik le a pálinkafőzőüstöket. Bukarestből jelentik: Április 4-én a pénzügyminisztérium rendeletet adott ki, amelynek értelmében a pálinkafőzésre használt üstöket le kell pecsételni az 1921 június 24-én kelt törvény értelmében. A rendeletet egyes pénzügyi hatóságok félreértették és azonnali hatállyal kötelezték az érdekelteket az üstök lepecsételésére. A pénzügyminisztérium most újabb rendeletben felvilágosítja a pénzügyigazgatóságokat, hogy az előző rendelet csak arra akarta figyelmeztetni az üsttulajdonosokat, hogy az idézett törvény nincs hatályon kívül helyezve, de az üstök lepecsételését a minisztérium csak akkor fogja elrendelni, amikor azt jónak látja majd. A lepecsételést üstökről annak megfelelően le kell szedni a pecsétet. A továbbiakban a rendelet

kimondja, hogy azok az üsttulajdonosok és termelők, akik saját termésükből akarnak pálinkát főzni, írásbeli deklarációban közölni kötelesek az illetékes adóhivatallal, hogy pontosan mennyi nyersanyagot főznek ki és mennyi a kész pálinka, amit főztek. Azok az üsttulajdonosok, akik vásárolt nyersanyagból főznek pálinkát, előbb engedélyt kell, hogy kérjenek erre a pénzügyminisztériumtól. Az, aki az 1925-ben nem volt főzőüstje, a törvény értelmében nem kap engedélyt pálinkafőzésre.

* **Értesítés.** A kolozsvári ipartestület elnöksége értesíti azon tagtársait, akik a székházépítési részjegyek beváltásával hátralékban vannak, hogy a közgyűlés határozata szerint, azok, akik ezen kötelezettségnek jelen értesítéstől számított 8 napon belül eleget tesznek, a büntető szankciókat elkerülik.

Gyermekek kik a német iskolába iratkoznak, Sibiu-ban intelligens orth. kóser házban **koszt és szállásra** felvétetnek. Zongorahasználat is ugyanott. Ajánlatok Kappel ügynökséghez, Sibiu Hermanspl. 10.

Német könyv Lepage

Nyiltér

E rovatban közöltektér a szerkesztőség semminemű felelősséget nem vállal

Óvás!

Fiam — Klopót Andor — eltávozott házamtól, ténykedéseiert sem személyemben, sem cégem nevében (Weiss János, Iia) felelősséget nem vállalok. Iia, 1927. augusztus 20.

Özv. Klopót Ferencné

Tőzsde

A kereslet teljes hiánya mellett a piac lanyha volt és üzletellen.

Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank Rt. jelentése		Valutapiac 1927. augusztus 24 (Rador)							
Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3120—3130	—	—	491 ³ / ₄	3130	11020	13684	65035	1928 ³ / ₄
Newyork	161—161 ¹ / ₂	51862	51872	2551	162	57160	70960	3375	—
London	787—789	2521 ¹ / ₂	252162	12402	787	2779	344975	164065	48618
Páris	635—645	2033 ² / ₅	2033 ¹ / ₂	—	636	2240	2781 ¹ / ₂	13222	392
Milano	880—890	2826	282576	139	881	3112 ¹ / ₂	3866 ¹ / ₂	18395	544 ¹ / ₂
Prága	477—478	1538	1537	—	480	169350	210275	—	296 ³ / ₈
Budapest	2820—2830	9075	9075	—	2850	—	124135	59050	—
Belgrád	—	913	913	—	293	1006	124937	5940	175
Bukarest	—	318 ¹ / ₂	320	1580	—	354	439	2087	62
Varsó	—	58	58	—	1830	6385	7924	377	—
Bécs	2280—2290	7307 ¹ / ₂	7305	—	2335	8053 ³ / ₄	—	47525	—
Berlin	3850—3860	12345	12352	—	3865	13615	16890	803 ¹ / ₄	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 320, Páris 1580, Budapest 354, Bécs 43900, Prága 20875.

Nemcsak a kereskedőknek, hanem az iparosoknak gyárosoknak is fontos a

Vámtarifa

ismerete, mert ennek alapján kell kiállítani a luxus- és forgalmi-adó bevallási nyilatkozatokat.

A Dr. Bereczky-féle

Vámtarifa

pontosan és áttekinthetően közli az erre vonatkozó törvényt,

ára 350 lei

Kapható Clujon az Uj Kelet könyvostályában. — Mármaroszigeten: Fried Miksa, Str. Sincai No 36. — Oradea-maren Blum Zsigmond, Str. Vlaicu 51.

Zsidó

házban zsidó

zene!

A zsidó zeneirodalom gyöngyei olcsó áron.

Zongorára:

Engel: Volksweisenkranz (Zsidó népmelodiak könnyű)	45
Aisberg: Hebräische Rhasodie	160
Engel: 5 Klavierstücke	106
Achron: Simphonische Variationen und Sonata	175
Milner: Baim Rebné (Ein Fantasiestück über Volksmelodie	72
Rosowski: Poem (Haladóknak)	80

Hegedü — zongorára:

Lwow: Volochl	45
Zeitlin—Achron: Eli Zion (II. kiadás)	45
Achron: Hebräischer Tanz	120
Saminsky: Kleine Rhapsodie über zwei jüd. Volksthemen	80
Weinberg: Romanze	88
Rosowski: An der Wiege	72
Achron: Märchen	42
Gniessin: Nigun	35
Achron: Hebräische Melodie	88
— Hebräisches Wiegenlied	45
— Eine Taurimprovisation über ein hebr. Volkslied	80
Engel: Freilachs (Tanz)	45
— „Chabad“ Melodie	40

★

Stutschewsky: Meditation Hebraique (Cello—zongora)	75
Rosovsky: Tanz (Zongora, hegedü, cello)	155
Gniessin: Variationen (Vonósnégyes)	132
Alman—Bialik: Ayeich (Hegedü, zongora, ének)	68

APROHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak egy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Keresek a belvárosban díszkrét különbejáratu butorozott szobát. Leveleket „Jó fizető” jellegre kérek.

2 negyedik gimnazista kislány részére teljes ellátást keresek. Lehetőleg zongorahasználattal zsidó családnál. Cim: Herz Lipót, Ferencz József-u. 141.

Keresek a belvárosban szoba-konyhás lakást szept. 1-re. — Cim a kiadóban „Öreg pár” jeligen.

Butor

legolcsóbban beszerezhető, hitelképeseknek részlet kedvezmény.

Klein I.
C. Reg. Ferdinand 69

A Zsidó Árvagondozó Hatisnyakötőjében Pétőfi-u. 27. tanuló leányok felvétetnek. — Jelentkezni lehet az Árvagondozó irodájában. Cluj, Str. Paris 36. 3044

Butorozott szoba, esetleg teljes ellátással, fürdőszoba és zongora használattal, Ötvös-u. 6. sz. alatt kiadó. 3041

Két szoba, fürdőszoba, előszoba szeptember 1-re kiadó. Cim a kiadóban.

40 lejt

küldjön be postabélyegben és 10 különböző kottát küld az Uj Kelet kiadóhivatala

Könyvelésben jártas magyar gép- és gyorsírónő románul beszél, állást keres, szíves megkereséseket „Szerény” jellegre a kiadóhivatal továbbít.

Géphímzést olcsón vállalkozok. Házhoz is elmennék. Vasut-utca 1. — Jammer Szerén.

Társaságba

is alig járhat az olyan ember, ki kellemetlen és csunya kéz, hónalj, vagy büzös lábizzadásban szenved. A Súdor nevű szer néhány nap alatt mindent megszüntet. 1 üveg ára 30 lej. Főraktár: Dr. Biró gyógyszer-tár Cluj.

Ujságmaculatura bármilyen mennyiségben, a legjutányosabb áron kapható. Ertekezni lehet az Albina Intrepoziténél, Cluj.

Román, német, magyar levelezésben és gépirásban perfect joghallgató, fél-napos állást keres. Szíves megkereséseket „Önállóság” jelige alatt a kiadóba kér.

FURUNCULOL

a legjobb szer mindenféle kelés (Furunculus) ellen. Kapható minden gyógyszer-tárban. Előállítja Egger vegyészeti gyár, Cluj

Elsőrangú kántor, zeneileg képzett lyrai tenor, a nagy ünnepekre, esetleg évi állást keres. Megkereséseket „Rosenblatt tanítvány” jelige alatt a kiadóba kér.

Két kereskedelmi végzettségű megbízható zsidó fiatalember, aki már eddig is bizalmi állásban volt, bármilyen foglalkozást elvállalna, v. irodai gyakorlatnak ajánlkozik. Megkereséseket „Szerény igényű” jellegre a kiadóba kér.

Honwald

Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegesiszolda és tükrögyár. Táblatüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újrafoncsorozása. 1007

Butorozott szoba kiadó Nagyszamos-u. 12.

Hálóberendezés és használt butor eladó Király-utca 45. Kapuval szemben

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZINHÁZ

A színházi iroda közleményei

A színház megnyitása

A munkások százai dolgoznak lázasan, izgalommal éjjel-nappal a magyar színház renoválásán. Az újjávarázsolt, pazar fényben ragyogó gyönyörű színházban szeptember 1-én kezdődnek meg az előadások. Az ünnepi megnyitó előadást természetesen bérletben fogják megtartani. Mindjárt a második estén szenzációsan érdekes vendégszereplés kezdődik. Ezt a grandiózus vendégszereplést a rendkívül magas honorárium miatt természetesen fölemelt helyárrakkal fogják megtartani, de a bérlek ezeket a vendégszerepléseket is minden ráfizetés nélkül élvezhetik. Minden vendégszereplést rendes bérletfolyamban fognak megtartani. Az újdonságok egész tömeget szereztek meg a színház, úgy hogy mindenképpen érdekes szezonra van kilátás. Bérelni csütörtök estig lehet. Csütörtökön este végleg lezárja a titkári iroda a kérelmeket. A bérlek előnyei: minden előadásra fenn van tartva a megszokott helyük, nem kell a napi pénztár előtt időt tölteniük jegyváltással. Sokkal olcsóbban járhatnak színházba, mert a napi pénztárnál lényegesen magasabbak lesznek az árak. A bérlet összeget havi részletben lehet fizetni, úgy, hogy senki sem érzi meg egy-egy ilyen kicsi havi részlet befizetését. A fölemelt helyáras előadásokat is megkapják a bérlek minden ráfizetés nélkül. A premiere bérlek csak olyan darabokat kapnak, amiket Kolozsvárott még nem adtak, vagy vendégszereplést. A rendes napi bérlek ugyan egy darabot az évad folyamán csak egyetlenegyszer kapnak. Egy-egy bérlet csak negyven előadásra szól s így csak negyven estjét foglalja le a színház a bérleknek. A bérletes előadások mindig félkilenc órakor kezdődnek.

Csütörtökön késő estig rendelkezésre áll a színház titkári irodája a bérelni óhajtó közönségnek. Miatán csütörtök a bérletkötés utolsó napja, intézkedés történt, hogy a késő esti órákig, 11 óráig nyitva maradjon a titkári. Aki még nem bérelt, siessen csütörtökön délelőtt, délután vagy este a színházhoz.

Nyulször- és filc-kalapok

új kreációk legolcsóbban kaphatók az

„IDEAL“-ban C. Reg. Ferd. No 8. (Wesselenyi-utca)

Alapított 1874.

Reich B. Károly Fiai

Kötél- és kendergyárosok

Üzlet és iroda: BULV. REG. MARIA 15.

Telefon 6-49. ARAD Telefon 6-49.

Tiltott és gerebenezett kenderok
Gazdasági kötélárak
Géphajtó kötelek
Malomhevederek
Zsinegek, zsákok, vízmentes ponyvák stb.

Szovátán

a Villa Speranza-ban lévő

A rendkívül kedvező időjárás miatt az ideai szezon szeptember hó végéig tart.

urpanzióban
már aug. 15-ikén lépnek életbe a rendkívül mérsékelt utószezon árak.

Érdeklődni lehet dr. Krausz Józsefné főrabbinénál, Baia Sovata, Villa Speranza

A Kadima-nyomda

csak
izléses és szép
nyomtatványt
szállít

Cluj, Str. Baron L. Pop 10
Telefon 9-77

Magyar
nyelven

újonnan megjelent könyvek

Apponyi Albert: Emlékiratai	707
Dormándy: Súlyomadar	183
Erdős Renée: Borsó hercegnő	108
Csehov: Kisvárosi éjjel	115
— A vizsgálóbíró	144
Fodor László: Márciusi éjszaka	102
Galsworthy: Testvériség	115
Gyakorlati gazdalexikon, 2 kötet, yásonkötésben	1632
Jókai Mór: Köszív ember tiai (I-II)	544
— Névtelen vár (I-II)	408
Karinthy Frigyes: Notes	72
— Színház	225
Herman Keyserling: Könyv a házasságról	680
Kropotkin: Kőcsönös segítség	201
Jack London: Az óceán meséi	115
Molnár Géza: A kerékpározás könyve	136
Orezy Emma: Megfizetek	180
Pálffy Irén: Fekete völegények (I-III)	360
Szép Ernő: Valentine	144
— Verőfény	144
Szomorj Dezső: Levelek egy barátúhoz	224

Német nyelvű újdonságok

(Kötte)

Stefan Zweig: Verwirrung der Gefühle	300
A. Schnitzler: Spiel im Morgengrau	220
R. Filip Müller: Der unbekante Tolstoj	380
Wassermann: Der Aufruhr	220
Galsworthy: Der silberne Löffel	270
H. Hesse: Der Steppenwolf	300
R. Filip Müller: Lenin und Gandhi	520
Geist und Gesichte des Bolszewismus	1280

Kaphatók:

az UJ KELET könyvosztályában